

Nikolay RUBTSOV

Doğma kənd

Yol ötənlər əldən düşüb, yorulub,
Pisləsə də hərdən onun yolunu.
Oyadıbdı ürəyimdə ilk təbi,
Kəndimizin ibtidai məktəbi.

Duyanda ki, uşaqlığı ötüşür,
Ürək-dirək verə-verə özünə,
Bir də gördün bir dəcəl oğlan düşüb -
Kənddən çıxan yolçuların izinə...

Tay-tuşları qarışanda işinə,
Lovğalanıb o döyər ki, döşünə:
- Nə mənası burda boş-boş ötməyin? -
Vaxtı çatıb ta şəhərə getməyin!

Gedib orda boya-başa çatanda,
Bir də bir gün ağzı bala batanda,
Xatırlayıb çölün-düzün ətrini -
Onda bilər kəndimizin qədrini!...

Kənd axşamları

Pəncərəmi tərpedər ulduzların nəfəsi...
Toranlaşan çöldə baş qoşmayıb heç nəyə -
Axşam- axşam ucalar bildirçinin nəğməsi,
Bir də ki, cıdarlanmış harın atlar kişnəyər.
Mən yüyəni götürüb yollanaram ilxiya,
Qızılyallı kəhəri bircə anda taparam.
Haram qatıb otların gözündəki yuxuya -
Çəmənlərin içiyə qonşu kəndə çaparam.
Qoy əzilsin çiçəklər atın dırnağı altda,
Diksinən söyüdlərin qəddini əysin kəddər.
Belə anda gözümə şirinləşir həyat da -
O qızla görüşümdən duyduğum sevinc qəddər.
Kəndistanda hər şeyi mən sevirəm əzəldən;
Damarımda qanı da bu məhəbbət isidir.
Həmişə axşamüstü qəlbimi də nəzildən -
Atların kişnərtisi, bildirçinin səsidir...

* * *

Dünyaya göz açdım bir gözəl kənddə;
Laylamı araba təkəri çaldı.
Mən orda ən gözəl qızın da həttə -
Böyüyüb, ağlım başından aldım.

Orda göyü dəlmir evlərin damı,
Orda çayı yarmır nəhəng gəmilər.
Orda pərvazlanıb, amma ilhamım -
Üzümə güləndə sarı zəmilər.

Sonralar şəhərə yollandım, nəyə...
Yox! Şəhər yetirdi ərsəyə məni.
Di gəl ki, şəhərdə - daim kənd-kəsək,
Kənddəsə - hey şəhər səsləyir məni.

Şəhərin əli var kənd yarasında...
Yox! Kənd kəndliyindən çıxacaq axır.
Eh, məni şəhərlə kənd arasında -
Yaranan uçurum yandırır-yaxır.

Məktubuna cavab

Mənə yalan satıb, xəlvət qaçana
Əlim də gəlmir ki, cavab yazım mən.
Bilsəydim gedirsən Azərbaycana -
"Yaxşı yol" - deyərdim, heç olmasa mən.

Bəli, çox sevirdim səni o vədə,
Yatan xatirəni oyatma daha.
Nə sənə barışmaq istərəm, nə də -
Qəlbimi ayrılıq yandırır-yaxar.

Anmaram adını xeyirdə-şərdə,
Elə sən də məni unut biryolluq.
Yadında saxla ki, görüşsək bir də -
Onda özümüzü aldatmış olluq.

Tale

Vüqarlı addımlarla addımlayıb necə də, -
Arabaya qoşulmuş bir at keçir küçədən.
Sanki daşlı yolda yox, çəməndə addımlayır.
Di gəl, indi başa düş,
Hünərin var, gəl, ayır! -
O özünü xoşbəxtmi, yoxsa bədbəxtmi sanır?
Kim bilir, nə düşünür, kim bilir, nəyi anır?..
Yulafla yemlənsə də, at özünü tox tutub:
Araba çəkdiyini elə bil ki, unudub...

Vaxt vardı ki, çöllərdə gecə-gündüz otlardı,
Qızıb, bütün ilxını qatım-qatım qatları.
Amma bir gün - apaydın sentyabr səhəri -
Taleyinə qara gün doğdu yazıq kəhərin.
Yad adamlar ilxını dövrəyəcə aldılar,
Kəmənd atıb, yazığı yaman günə saldılar.
Bıçağı işə salıb, qızıışaraq nə kimi
Axtaladı tələsik onu baytar həkimi.
Bircə anın içində sındı könül şüşəsi;
Araba çəkmək oldu o zamandan peşəsi...

Araba bircə gün də açılmadı boynundan;
Yolda keçdi qışı da, yolda keçdi yayı da...
Di gəl ki, nə bezikdi, nə yolundan sapdı o, -
Nə iləsə özünə bir təsəlli tapdı o.

Hara qaça bilərdi bu qismətdən, taledən? -
Təsəlli deyilmi ki, ömür sürür hələ də?!
Yağış yuyur yalını, gün isidir belini...
Həm də ki, yaxşı bilir arabanın dilini.

Kimə neyləmişəm ki...

Yenə dilxorçuluq vədəsi çatdı;
Yığışib bir yerə beş-altı qarı,
Odur ey! Cığırta addımbaaddım -
Gəlirlər düz mənim komama sarı.

Yenə də abırı, həyamı atıb -
İşim-gücümə qarışır onlar.
Üstümə min çürə böhtanlar atıb
Ağzına gələni danışır onlar:

- Görəsən, burada nə iti azıb?
Bu ki, kənd-kəsəyə, çöl-çösə yaddı!
... Yenə gözədən düşdü yazdığım yazı;
Yenə də qələmi qırağa atdım.

Hamının qanını qaraldıb qəsdən -
Hər gün qarı-qarı gəzirlər kəndi.
Eh! İpək qarılar xəstədi, xəstə...
Yox! Bunlar hamısı küpəgirəndi.

Axı mən onlara neyləmişəm ki -
Gəzirlər dalımcə qarabaqara?!
Eh! Bircə çarə var: özünü çəkib, -
Məhəl qoymayasan görək onlara...

* * *

Dərdi-qəmi heç almırdım vecimə...
Ayağımı hərdən kol-kos didirdi.
Bir yamyaşıl meşəlikdən keçərək -
Yavaş-yavaş qonşu kəndə gedirdim..

Bəzən elə ot çıxırdı qarşıma, -
Mənə sarı heç baxmırdı acıqla;
Nə var, nə var, burdan keçən maşınlar
Üz-gözünü bulamışdı palçığa!

Zəngçiçəyi itirmişdi rəngini:
Elə bil ki, yaşamaqdan bezmişdi.
İnsanlarçün çalacaqdı zəngini:
Gəl ki, ayı qönçəsini əzmışdi.

Nağıllara qovuşurdum burda mən:
Atılaraq koldan-kola, gedirdim.
Həsratilə cırpındığım yurda, mən -
Dədəm-babam gedən yolla gedirdim.

Pişvazıma çıxan gülün-çiçəyin
Nə olsun ki, əl-ayağı boş idi?
Eh, o anda məndən ötrü milçəyin -
Zəhlətökən "nəğməsi" də xoş idi!

Bir yamyaşıl meşəlikdən keçərək, -
Pay-piyada yol gedirdim elə hey...
Gözləyirdim, - əzilməsin gül-çiçək:
Vecimə də deyildi heç, qalan şey!

Mahnı

Yolçusu xəzəl olub daha çığırın-izin,
Günlər də göy üzünə bulud gətirib gəlir.
Qardaş! Bataqlığın da solub bəti-bənizi,
İndi bizdə hər yerdən payızın ətri gəlir...

Qapılar örtülür ki, ta komalar isinə...
Yel ağzında titrəyir sahildəki qoca şam.
Tənha ququ quşunun qəmlə dolu səsinə -
Həzin-həzin dəm tutur çəkçəki axşam-axşam.

Səssizliyə qərğ olub həm çöl-çəmən, həm tarla;
Cavanların ağlımı şəhər başından alır.
Burdan köçüb gedirlər təyyarəylə, qatarla -
Kəndlərdə gözü yaşlı tənha qarılar qalır.

Ah, nədənsə, mənim də qəlbim atlanır daha!
Ah, deyəsən, məni də yol qoynuna səslədi!
Amma hara getsəm də, məni yandırır-yaxar, -
Komamıza süzülən şəfəqlərin həsrəti.

Ürəyimi göynədir çölün fağır duruşu.
Ürəyimi göynədir tənha koma, qoca şam...
Niyə qəmli oxuyur görəsən, ququ quşu? -
Görəsən, niyə yatmır çəkçəki axşam-axşam?!

* * *

Gün batsa da, üz-gözünə nur çökür;
Heç seçilmir gündüzündən axşamı.
Öz-özümə söylədim ki: "Çox şükür! -
Ta kəndimiz bildirkinə oxşamır".

Azalıbdır çöldə-düzdə əl işi,
Camaat da vaxt itirmir havayı.
Kəndimizdə bütün şeylər dəyişib -
Murdarcanın qoxusundan savayı.

Anbarlarda duyub taxıl ətrini,
Qara-qura qarınqulu qarğalar -
Yolda - izdə daha kolxoz sədrinin
Baş-beynini aparmırlar "qarhaqar"

Fərəhlənir neçə ilin yoxsulu -
Yüklədikçə növbədəki maşını:
Kəndimizin bar-bəhəri, məhsulu
Böyük-böyük şəhərlərə daşınır.

Tərcümə edən:
Qoca XALID

